

นโยบาย การสั่งใช้ยาและถ่ายถอดคำสั่ง (Ordering & Transcribing)

1. นโยบาย

กำหนดให้คณะกรรมการเภสัชกรรม (PTC) มีหน้าที่จัดทำระบบยาและบัญชียา ควบคุมการจัดซื้อ จัดหา จัดเก็บและกระจายยาที่ได้มาตรฐาน มีคุณภาพและประสิทธิภาพ กำหนดผู้มีสิทธิ์ในระบบที่ชัดเจน เหมาะสมในการสั่งใช้ยา การถ่ายถอดคำสั่ง การกำหนดผู้รับผิดชอบในการผลิต-เตรียมยาตามมาตรฐาน การตรวจสอบความถูกต้องก่อนจ่ายยาและให้ข้อมูลด้านยาที่จำเป็นของเภสัชกร การกำหนดคุณสมบัติผู้มีหน้าที่ในการบริหารยาให้ผู้ป่วย รวมถึงการติดตามกำกับให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้และปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ด้านแพทย์ผู้สั่งใช้ยา : การสั่งใช้ยาและถ่ายถอดคำสั่ง (Ordering & Transcribing)

2.1 สามารถเข้าถึงข้อมูลเฉพาะของผู้ป่วยแต่ละราย (Patient specific in formations) ได้แก่

- ข้อมูลทั่วไป เช่น การแพ้ยา การตั้งครรภ์ น้ำหนักตัว พื้นที่ผิวเมื่อต้องใช้คำนวณขนาดยา การวินิจฉัยโรค หรือข้อบ่งชี้ในการใช้ยา
- ข้อมูลทางปฏิบัติการที่จำเป็น เช่น การทำหน้าที่ของตับและไต ในกลุ่มผู้ป่วยที่ใช้ยาที่ต้องระมัดระวังสูง

2.2 การสั่งใช้ยาต้องทำโดยแพทย์ / ทันตแพทย์/ แพทย์เพิ่มพูนทักษะ ที่รับ Credential and Privilege

ในการทำเวชปฏิบัติจากองค์กรแพทย์ของโรงพยาบาลเท่านั้น

2.3 แนวทางการสั่งใช้ยานั้นการตรวจสอบเพื่อลดความคลาดเคลื่อนจากการแปลคำสั่งหรือการถ่ายถอดคำสั่งโดยมีรายละเอียดที่จำเป็นสำหรับคำสั่งใช้ยา ดังนี้

1) การสั่งใช้ยา ต้องมี

- กรณีผู้ป่วยนอก: ชื่อ - นามสกุลผู้ป่วย HN อายุ และ แผนกที่ให้บริการ
- กรณีผู้ป่วยใน: ชื่อ - นามสกุลผู้ป่วย HN, AN, อายุ และ ชื่อหอผู้ป่วยที่ผู้ป่วยนอนรักษา

2) การสั่งใช้ยาที่สมบูรณ์ (Complete order) ต้องประกอบด้วย

- วันที่ และ เวลาที่สั่งยา
- ชื่อยา ให้ระบุอย่างชัดเจน
- ความแรง หรือ ความเข้มข้นของยา (Strength or Concentration)
- ขนาดยาที่ต้องการให้ผู้ป่วย พร้อมระบุหน่วยที่ใช้ (Dose) เช่น 1 tab, 30 ml, 2 puff, 1 nebule เป็นต้น (ในยาที่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ให้ยึดตามมาตรฐานการสั่งใช้ยาที่ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษที่รพ.กำหนด)

- วิธีทางบริหารยา เช่น Oral, NG tube, IM, IV push, IV Infusion
- ลายมือชื่อแพทย์ผู้สั่งใช้ยา ต้องเขียนให้อ่านง่าย ชัดเจน และมีเลขที่ใบประกอบโรคศิลป์
- เวลาหรือความถี่ในการให้ยา เช่น tid, q 8 hr โดยการเขียนมี 2 รูปแบบ คือ

A) แบบใช้ตัวย่อมาตรฐานภาษาละติน เช่น

- Propanolol 10 mg oral BID หมายถึง Propanolol รับประทาน ครั้งละ 10 mg วันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น
- การระบุ ac หมายถึง ก่อนอาหาร, pc หมายถึง หลังอาหาร

B) แบบใช้สัญลักษณ์แทนคำสั่งขนาดการใช้ยาและจำนวนครั้งการให้ยา โดย

- ให้ตัวเลขที่อยู่หน้าเครื่องหมาย X หมายถึง ขนาดยาที่ต้องการให้ผู้ป่วย และ ตัวเลขที่อยู่หลัง X หมายถึง จำนวนครั้งในการให้ยาใน 1 วัน เช่น Propanolol 10 mg 1x 2 คือ ให้ รับประทานครั้งละ 10 mg วันละ 2 ครั้ง
- กรณีไม่ระบุเวลาการบริหารยาเป็นพิเศษ ให้ถือเวลาการบริหารยามาตรฐานเป็นหลัก (Standard administration time) ซึ่งระบุอยู่ใน Default ระบบคอมพิวเตอร์

2.4 คำสั่งการใช้ยาเมื่อมีความจำเป็นต้องให้ผู้ป่วย (PRN order) ให้ระบุอาการและเวลาการให้ยาที่ชัดเจน หากไม่ระบุให้เภสัชกร Consult แพทย์ เพื่อให้แพทย์ระบุอาการและเวลาให้ยาที่ชัดเจน

2.5 การระบุสถานะคำสั่งแพทย์ เช่น

- ใช้คำสั่ง Stat กรณีต้องการยาเร่งด่วน และเป็นยาที่กำหนดอยู่ในรายการยา Stat
- หากไม่มีการระบุคำสั่ง Stat ใน Doctor Order Sheet จะปฏิบัติตามกระบวนการทำงานปกติ และระบบจะทำการคำนวณยา / เวลาการบริหารยา ตาม Standard administration time
- กรณีที่แพทย์พิจารณาว่าจำเป็นต้องให้ยาฉุกเฉินเร่งด่วน นอกเหนือรายการ Stat ให้แพทย์เขียนระบุในใบสั่งยา และให้พนักงานของหอผู้ป่วยนำไปคำสั่งแพทย์มาที่ห้องยาโดยตรง

2.6 การสั่งใช้ยาในผู้ป่วยเด็ก กรณี :

- น้ำหนักตัวเด็กสัมพันธ์กับอายุ ให้ใช้น้ำหนัก ในการคำนวณขนาดยา
- น้ำหนักตัวเด็กไม่สัมพันธ์กับอายุ เช่น เป็น Overweight ให้ใช้ Weight for Height หรือ Weight for Age ในการคำนวณขนาดยา
- กรณีน้ำหนักตัวเด็กมากกว่า 30 กิโลกรัม ในยาบางชนิดอาจใช้ขนาดยาเช่นเดียวกับผู้ใหญ่

2.7 หลีกเลี่ยงการสั่งยาลักษณะสัดส่วน เช่น

- ไม่เขียน Dopamine (1:1) หรือ Dopamine (1:2) เพราะทำให้เกิดความสับสน ให้เขียนเป็น จำนวนยา เป็นน้ำหนัก (กรัม, มิลลิกรัม, หรือไมโครกรัม) และปริมาณของสารละลายที่ใช้ เช่น Dopamine (1:1) คือให้เขียน Dopamine 100 mg in 5% D/W 100 ml หรือ Insulin (1:1) คือให้เขียน 100 unit in 0.9% NaCl 100 ml เป็นต้น

2.8 ให้ใช้ตัวย่อเฉพาะตามนโยบายที่ รพ.ประกาศใช้ ทั้งในส่วนของการใช้ยา และ วิธีใช้ยา

